

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 167/22

2022 m. spalio 13 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-344/20 | *S.C.R.L. (Apranga su matomais religiniais simboliais)*

Įmonės darbo tvarkos taisyklė, pagal kurią draudžiama dėvėti religinius, filosofinius ar dvasinius simbolius, nėra tiesioginė diskriminacija, jei ši taisyklė visiems darbuotojams taikoma bendrai ir nediferencijuotai

Teisingumo Teismo nuomone, religija ir įsitikinimai turi būti laikomi vienu ir tuo pačiu diskriminacijos pagrindu, nes priešingai būtų nepaisoma Sąjungos teisėje, būtent Direktyvoje 2000/78, nustatytų bendrų vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje pagrindų

Nuo 2018 m. vyksta ginčas tarp musulmonės L. F., ryšinės islamišką skarą, ir socialinį būstą administruojančios bendrovės S.C.R.L. Ginčas susijęs su tuo, kad nebuvo apsvarstytas L. F. savanoriškai pateiktas prašymas atlikti mokomąją praktiką, nes per pokalbį ji nurodė, jog nesutiks neryšėti skaros, kad laikytųsi S.C.R.L. propaguojamos neutralumo politikos, numatytos ir pagal jos darbo tvarkos taisykles.

Po kelių savaičių ji vėl kreipėsi dėl mokomosios praktikos bendrovėje S.C.R.L., siūlydama dėvėti kitą galvos apdangalą, tačiau jos pasiūlymas buvo atmestas, motyvuojant tuo, kad bendrovės S.C.R.L. patalpose neleidžiama dėvėti jokių galvos apdangalų, nesvarbu, ar tai būtų kepurė, skrybėlė ar skarelė.

Dėl to L. F. pranešė apie diskriminaciją nepriklausomai viešajai įstaigai, atsakingai už kovą su diskriminacija Belgijoje, ir kreipėsi į *tribunal du travail francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio darbo bylų teismas) su ieškiniu dėl įpareigojimo nutraukti tam tikrus veiksmus, skųsdamasi dėl nesudarytos mokomosios praktikos sutarties, o tai, jos nuomone, buvo tiesiogiai ar netiesiogiai nulemta jos religinių įsitikinimų, todėl L. F. apkaltino bendrovę S.C.R.L. pažeidus Bendrojo kovos su diskriminacija įstatymo nuostatas.

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio darbo bylų teismas) kreipėsi į Teisingumo Teismą su klausimu, ar Vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje direktyvoje¹ esantys žodžiai „religija ar įsitikinimai“ turi būti aiškinami kaip du to paties saugomo kriterijaus aspektai, ar kaip du atskiri kriterijai. Jis taip pat klausė Teisingumo Teismo, ar S.C.R.L. darbo tvarkos taisyklėse įtvirtintas draudimas dėvėti konotuotą simbolį ar aprangą yra tiesioginė diskriminacija dėl religijos.

Šiandien priimtame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvos 2000/78 1 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame esantys žodžiai „religija ar įsitikinimai“ yra **vienas diskriminacijos pagrindas**, apimantis tiek **religinius**, tiek **filosofinius ar dvasinius įsitikinimus**. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad pagal jo jurisprudenciją diskriminacijos dėl religijos ar įsitikinimų pagrindas **turi būti atskirtas** nuo politinėmis ar kitokiomis pažiūromis grindžiamo pagrindo.

¹ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

Remdamasis konkrečiais sprendimais *G4S Secure Solutions*² ir *Wabe ir MH Müller Handel*³, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad įmonės darbo tvarkos taisyklių nuostata, draudžianti darbuotojams žodžiais, apranga ar bet kokių kitu būdu išreikšti savo religinius ar filosofinius įsitikinimus, kad ir kokie jie būtų, **nelaikytina** darbuotojų, kurie ketino pasinaudoti savo religijos ir sąžinės laisve dėvėdami matomą religinio pobūdžio simbolį ar aprangą, **tiesiogine diskriminacija** dėl religijos ar įsitikinimų, kaip tai suprantama Sąjungos teisėje, kai ši **nuostata taikoma bendrai ir nediferencijuotai**. Kadangi kiekvienas asmuo gali išpažinti religiją arba religinius, filosofinius ar dvasinius įsitikinimus, tokia taisyklė, jeigu taikoma bendrai ir nediferencijuojant, nelemia skirtingo požiūrio, grindžiamo su religija ar įsitikinimais neatskiriama susijusiu kriterijumi.

Jis pabrėžė, kad tokia vidaus taisyklė, kaip taikoma S.C.R.L., gali būti pripažinta skirtingu požiūriu, **netiesiogiai** pagrįstu religija ar įsitikinimais, jei būtų nustatyta, jog dėl taisyklėje įtvirtintos, atrodo, neutralios pareigos iš tikrųjų **tam tikrą religiją išpažįstantys ar turintys tam tikrų įsitikinimų asmenys patenka į gerokai prastesnę padėtį**; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad nevienodas požiūris nelaikomas netiesiogine diskriminacija, jeigu jis yra objektyviai pateisinamas **teisėtu tikslu** ir šio tikslo siekiama **tinkamomis ir būtinomis** priemonėmis. Paprastą darbdavio siekį įgyvendinti neutralumo politiką savaime galima laikyti teisėtu, tačiau **jo nepakanka objektyviai pateisinti skirtingam požiūriui, netiesiogiai grindžiamam religija ar įsitikinimais**, nes tokio pateisinimo objektyvius pobūdį gali būti nustatytas tik esant **realiam šio darbdavio poreikiui**, kurį jis turi įrodyti.

Galiausiai Teisingumo teismas pažymi, kad nacionaliniam teismui, vertinančiam konkuruojančių interesų pusiausvyrą, pagal Sąjungos teisę nedraudžiama suteikti didesnės reikšmės religijos ar įsitikinimų interesams nei interesams, kylantiems, be kita ko, iš laisvės užsiimti verslu, jei tai išplaukia iš nacionalinės teisės.

Šiuo klausimu jis patikslina, kad vis dėlto valstybėms narėms suteikta diskrecija negali būti tokia didelė, kad leistų joms ar nacionaliniams teismams vieną iš Direktyvos 2000/78 1 straipsnyje išsamiai išvardytų diskriminacijos pagrindų išskaidyti į kelis pagrindus, nes priešingu atveju būtų suabejota šio pagrindo tekstu, kontekstu ir tikslu ir būtų pakenkta šia direktyva nustatytų bendrų vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje pagrindų naudingumui.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimo [tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Likite su mumis!

² 2017 m. kovo 14 d. Sprendimo *G4S Secure Solutions*, [C-157/15](#), 30 ir 32 punktai (taip pat žr. PS [Nr. 30/17](#)).

³ 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *WABE ir MH Müller Handel*, [C-804/18 ir C-341/19](#), 52 punktas (taip pat žr. PS [Nr. 128/21](#)).